

VOLITVE ZA PARLAMENT BODO 19. IN 20. MAJA

Slovenska vlada o naši jezikovni skupnosti

Komisija Izvršnega sveta Slovenije za mejna vprašanja je na svoji nedavni, drugi seji, razpravljala o nekaterih perečih vprašanjih odnosov s sosednjimi deželami.

Glede odnosov z Italijo je komisija menila, da so po obisku predsednika jugoslovanske vlade Mike Špiljka v Rimu ustvarjeni nadaljni pogoji, da bi se pospešilo reševanje nekaterih odprtih vprašanj.

Predvsem bi morala italijanska vlada dosledneje in v celoti izvajati določbe posebnega statuta londonskega memoranduma o soglasju, tako da bi slovenska manjšina v Italiji lahko uživala vse tiste pravice, ki bi ji zagotavljale enakopravno in polno narodnostno, kulturno in gospodarsko življenje. Posebno pomemben je ob tem problem trojnega obravnavanja slovenske manjšine v Italiji, ki živi v treh pokrajinah iste dežele pod različnimi pravnimi režimi. Takšen položaj onemogoča celovit razvoj manjšine in so zato upravičene zahteve manjšinskih organizacij, da bi v skladu z določili italijanske ustave, posebnega statuta londonskega memoranduma in deželnega statuta manjšina kot celota uživala v Italiji vse narodnostne pravice.

Med konkretnimi problemi, ki bi jih bilo potrebno urediti, so predvsem problemi v zvezi z uporabo jezika, manjšinskim šolstvom ter ustvarjanjem materialnih pogojev, da bi bile slovenske prosvetne, športne in druge organizacije enako obravnavane kot italijanske.

Ob ugotovitvi, da je odprtost jugoslovansko-italijanske meje nenadomestljiva institucija, ki je dala že doslej izredno pozitivne rezultate, se je komisija zavzela za nadaljne pobude v korist obmejnega prebivalstva. Tako meni, da je potrebno storiti vse, da se čim prej ureni dogovori, ki so bili sprejeti v tej zvezi ob obisku predsednika italijanske vlade Alda Mora v Jugoslaviji 1965, leta, predvsem glede sporazuma o gradnji tranzitne ceste med Novo Gorico in Brdi. Prav tako je bil naglašen pomen obmejnih gospodarskih sporazumov, ki niso v ničemer izgubili na svojem pomenu in jih bo treba v bodoče še razvijati in prilagajati obstoječim ekonomskim odnosom med državama. Zaradi naraščanja turističnega prometa med državama bi bilo, po mnenju komisije, potrebno zagotoviti mejni prehod jugoslovanskim in italijanskim turistom s potnimi listi tudi na sedanjih mejnih prehodih II. kategorije.

V nadaljevanju svoje seje je komisija razpravljala še o problemih slovenske manjšine v Avstriji.

VLADA NI IZPOLNILA OBVEZNOSTI

Odprta so ostala zelo pomembna vprašanja, na prvem mestu uzakonitev in izvajanje manjšinskih pravic beneških Slovencev. Pri nas namreč doslej še nimamo niti osnovnih šol v domačem jeziku, nasprotno, dosedanja politika je omogočala gospodarski pritisk na naše ljudi, ki morajo zato zapuščati svojo rodno zemljo

Predsednik republike Giuseppe Saragat je razpustil parlament in senat: volitve bodo 19. in 20. maja.

Mandatna doba obeh domov se je otožno zaključila, ko sta parlament in senat v zadnjem trenutku skušala spraviti skozi oba doma stotine majhnih zakonov regionalnega in delnega značaja in so jih v političnem žargonu upravičeno označili za »zakončke«. V zadnjih dvanajstih dneh parlamentarnega življenja je bilo sprejetih 400 »zakončkov«, delo, ki je terjalo ogromen napor, rodilo pa je minimalen sad. Omenjenih 400 zakonov je v dobrem ali slabem smislu skušalo zadostiti lokalnim in regionalnim problemom in je njihovo potrditev v parlamentu narekovalo predvsem predvolilno vzdusje: parlamentarci večine so namreč želeli, da bi s »svojimi zakoni« v korist čisto lokalnih interesov tako pridobili naklonjenost in preferenčne glasove volivcev za izvolitev v novi parlament.

Kdo se še ne spominja zavzetosti, predvsem leve v vladni koaliciji, ki se je zavezala, da bo pripravila urbanistični zakon in dala občanom možnost zavreti špekulacije z zemljišči (in prav te so povzročale toliko težav, med njimi prav nepoceni gradnjo hiš), v korist splošne skupnosti. Na tej oviri se je žalostno spotaknil, svoječasno, demokristjanski minister Sullo, ki ga je odstranila lastna stranka zaradi špekulacij z zemljišči. Noben zakon ni bil sprejet, ki naj bi rešil na tisoče problemov z urbanističnega področja, izmed katerih se nekateri vlečejo še iz minulega stoletja. Sprejet je bil samo nek prehodni zakon, zakonček torej, glede reforme, ki je tako nujna.

Delavci in kmetje še vedno čakajo na »statut delavcev«. Pa vendar ne gre za zakon, ki bi od vlade terjal kaka sredstva. »Statut delavcev« ne bi stal državo niti lire. Vznemiril bi namreč samo gospodarje in delno Confindustrijo, ki nikakor neče sprejeti v tovarnah niti »modus vivendi«, različen od tistega, ki ga zdaj vsiljuje v imenu oblasti lastnine in zasebnega dobička.

Drugi pet let je minilo in nič resnejšega ni bilo sprejetega v zvezi z nacionalnim socialnim zavarovanjem, ki požre polovico sredstev za zbirati zbirano delo INAM, INPS itd. prav zaradi česar trošijo minimalna sredstva za socialno skrbstvo in varstvo. Zadnji dogodek v tem smislu zadeva smešno povišanje za 2400 lir pokojnin zavarovanim upokojencem in 1200 lir za kmečke upokojence, hkrati pa jasno kaže, na kakšno tla je pripeljala stara cesta brez sleherne nove pobude.

Že dvajset let v nobenem primeru ni rešeno manjšinsko vprašanje beneških Slovencev, ki so še danes brez pouka v materinskem jeziku in so ekonomsko zapostavljeni, da si morajo iskati kruha izven svojega rodnega območja, bodisi v severni Italiji, najpogosteje pa celo v tujini, kot v Belgiji. Nemčiji in še po drugih celinah naše zemeljske kroglice.

Zastonj je tudi govoriti o univerzitetni reformi. Upor študentov in univerzitetnih učiteljev najodkriteje priča, da vlada ni prav ničesar storila za izboljšanje visokega šolstva pri nas.

Toda dovolj je naštevavanja. Naši bralci lahko na svojih osebnih skušnjah in dejstvih občutijo negativno bilanco dosedanje vlade, ki jo le-ta zdaj polaga pred volivci. Podčrtajmo »dajatve«, kajti lepih besed bomo v prihodnjih tednih slišali veliko. Pravilo pa je, da se tisti, ki nima dobrih argumentov, temelječih na konkretnih stvarih, odvrta od ljudstva, ko poudarja samo ton govora pa o čisto nečem drugem.

Delegacija bivših partizanov iz Slovenije skupno z italijanskimi tovariši pred pokopališčnim zidom v Vidmu, kjer so nacifašisti ustrelili 23 pripadnikov odporniškega gibanja.

VPRAŠANJE POKOJNIN

Polovična rešitev pokojnin

Vlada je mizerno povečala pokojnine nekaterim kategorijam upokojencev, medtem ko je nekaterim celo razveljavila dosedanje starostne pokojnine

Vlada, prisiljena celo zastaviti vprašanje zaupnice, je le s težavo dobila zadostno število glasov za svoje predloge glede upokojencev.

Že tri leta ima vlada pooblastilo za reformo pokojninskega sistema; toda pustila je teči čas, ne da bi kaj storila in zadnjih štiri najst dni pred razpustom parla-

menta so stvari prišle tako daleč, da so še poslabšale že tako slab položaj upokojencev.

Te svoje zaključke so sprejeli naglo: bedno so povečali pokojnine za 2400 lir na mesec zavarovanim upokojencem in za 1200 lir kmečkim upokojencem, razveljavljena je bila starostna pokojnina po 35 letih dela, delno pa je bila zmanjšana pokojnina invalidom in starostnim upokojencem, ki delajo še naprej zato, ker jim je bila pokojnina premalo za življenje. Kar zadeva ženske, je bila odstranjena nevarnost, da bi se meja upokojitve povečala od 55 na 60 let, prihodnji vladi pa ostaja potrditev zakona o tem, po katerem bi pokojnina ob 60 letih veljala tudi za delavke. To je programska točka, ki bo spet na preizkušnji po bližnjih volitvah.

EMIGRACIJA V KANADO

Lani je prišlo v Kanado 222.867 ekonomskih emigrantov iz vsega sveta. Med njimi je bilo 32.108 italijanskih priseljencev, med katerimi so zagotovo tudi zelo številni naši rojaki iz Beneške Slovenije.

ŠVICARSKI ZAKON PROTI TUJI DELOVNI SILI

Glede na švicarski zakon, ki naj bi uredil razmere in dotok tuje delovne sile, je bilo določeno, da bodo vsi tujci, ki bivajo sedem let v Švici, izveti iz novih odpuštov z dela. Kot je znano, nameravajo v Švici odpustiti 4 odstotke zaposlenih.

Posebne omejitve predvideva zakon za sezone, to je zaposlene v gradbeništvu in turizmu. Nedvomno bodo pri tem prizadeti tudi naši ljudje, ki so v precejšnjem številu zaposleni prav v gradbeništvu in gostinstvu.

DELEGACIJA ZVEZE BORCEV IZ SLOVENIJE VRNILA OBISK

TOVARIŠTVA V SKUPNI BORBI NI MOČ POZABITI

Delegaciji obeh odporniških gibanj sta se sporazumeli, da bosta skupno sodelovali pri ureditvi statusa in pokojnin borcev s tega območja. Bivši slovenski partizani so položili venec na spominsko ploščo ustreljenim partizanom na pokopališču

VIDEM - Marca 1968. Devetnajstega marca letos je delegacija Zveze borcev NOV iz Nove Gorice in Tolmina vrnila obisk delegacije ANPI iz Furlanije, ki je 18. januarja l.t. obiskala Novo Gorico.

V delegaciji Zveze borcev NOV so bili Gianfrate Silvij, predsednik Zveze borcev iz Nove Gorice, Bizjak Slavko, dr. Marjan Zdravljic, Leban Pavla, Okoren Alojz, Pelicon Rafael, Duša Ferjančič in Gačnik Jože.

Delegacijo Zveze borcev iz Slovenije so v Vidmu prisrčno in tovariško sprejeli poslanec Mario Lizzero, sekretar ANPI Vincenti, prof. Raimondi, prof. Zani, upravni tajnik ANPI Gobbo, odvetnik Castiglione, videmski podžupan, Renzo Pilotto, podžupan iz Tarčetna, videmski odbornik Rossi in člani furlanskega komiteja ANPI Giacinto Dario, Alberto Martinuzzi, Oscar Calderola in Silvano Tarondo. V delegaciji furlanskega ANPI je bil na sprejemu slovenskih partizanov tudi direktor našega glasila Vojmir Tedoldi.

Med tovariškim srečanjem so tako gostitelji kot gostje razpravljali predvsem o pomoči pri priznavanju delovne dobe v času aktivne udeležbe v protifašistični borbi med vojno na tej in oni strani meje. Na našem področju je namreč kakih 2800 bivših borcev, ki doslej še nimajo niti priznanja niti urejenih pokojninskih in drugih zadev glede na zakonska določila o udeležbi posameznikov v odporniškem gibanju.

Po končanih razgovorih je delegacija bivših borcev iz Slovenije obiskala Vio Calvario, kjer so pred leti postavili spominsko ploščo 23 partizanom, usmrčenim 11. februarja 1945.

Med padlimi je tudi ime Alojza Hledeta iz Ljubljane, ki je bil padel za svobodo narodov.

Ob tej priložnosti je član tajništva ANPI prof. Vittorino Zani na kratko spregovoril o padlih žrtvah fašizma.

Prof. Zani je med drugim govoril o svetlem liku 27 letnega ljubljancana Alojza Hledeta, ki so ga barbarsko ubili nacifašisti 11. februarja 1945. leta skupaj z italijanskimi partizani.

Ob koncu svojega govora je prof. Zani, potem ko je podrobneje govoril o usodi in procesu proti 23 partizanom, poudaril, da je Alojz Hlede končal v Vidmu na furlanskem svojo mlado življenje.

Njegovo domovino je napadel fašizem, toda Alojz Hlede je bil plemenit tako, da je tukaj daroval svojo mladost za svobodo Italije. Morda ima Alojz Hlede še živo svojo mater... Naj mi bo oprosteno, če trdim, kot da je zdaj ob njegovi materi vse plemeniti slovenski narod. Prijatelji iz Nove Gorice, povejte materi Alojza Hledeta, da je bil našel tukaj mnogo bratov: tiste, ki so skupaj z njim umrli in tiste, ki se, kot mi, še zdaj spominjamo njega s hvaležnostjo, z globokim spoštovanjem in iskrenim čustvom. To je bratstvo med narodi, ki verujejo v mir». Tako je zaključil svoj govor prof. Zani.

Nato je slovenska delegacija obiskala še mogočen spomenik odporniškega gibanja, ki ga po načrtih arhitekta Valle še gradijo pri Porta Venezia (Beneška vrata).

Po obisku v Vidmu so gostje skupaj z gostitelji obiskali še bližnjo videmsko okolico, kjer so obujali spomine na nekdanje borbe in bratsko sodelovanje v borbi proti skupnemu sovražniku - fašizmu.

VAŽNO ZBOROVANJE V VIDMU

Tavorjanski kamnoseki se boje krize

Videmska občinska administracija sprejela načrt za gradnjo grobnic iz novega materiala in zato ne predvideva več uporabe desedanjega kamna in marmorja

Pretekli teden so se sestali v Vidmu proizvajalci takozvanega »piasentinskega« kamna iz Tavorjane, da so razpravljali o problemu, ki bi lahko prinesel težke ekonomske posledice temu važnemu obrtniškem sektorju Furlanije.

Sestanka, ki ga je sklicala Zveza furlanskih obrtnikov, so se udeležili poleg članov tudi okrajni predsednik in podpredsednik Ardito in Quai, predsednik konzorcija za »piasentinski« kamen iz Tavorjane Laurino, pokrajinski direktor Zveze Maroadi ter svetovalci Della Mora, Gravina in Tabessa.

Sestali so se zato, ker je pred nedavnim občinska administracija iz Vidma sprejela načrt za gradnjo novih grobnic na videmskem pokopališču (San Vito), ki ne predvideva uporabe dosedanjega materiala, ki je bil prav tavorjanski kamen in marmor. Prisotni so povedali, da je že lani januarja meseca Zveza furlanskih obrtnikov obrazložila županu in tudi občinskemu prisodnikom za javna dela do kako težkih ekonomskih posledic lahko pride v obrtniški kategoriji marmorja, če bodo pri gradnji novih grobnic izključili tradicionalni material (piasentinski kamen za strukturni del načrta in marmornate plošče za pokrov grobnice).

Ko so ugotovili, da je občinska administracija po enem letu sprejela načrt, ne da bi upoštevala uporabo »piasentinskega« kamna in marmorja, so prisotni izrazili svoje veliko nezadovoljstvo in skrb zaradi ekonomskih posledic, ki bodo vsled tega prav gotovo nastale.

Novi načrt za gradnjo grobnic predvideva strukture iz armiranega betona, ostalo pa vse iz bakra.

Ob koncu zasedanja so enoglasno sprejeli resolucijo, ki jo bodo poslali pristojnim oblastem. Med drugim je rečeno »da bodo tavorjanski kamnoseki, prav v tre-

nutku, ko se trudijo, da bi valorizirali lokalne proizvode s primernimi združnimi oblikami, prišli ob važen vir dela; marmorlomci bi zašli v krizo, iz katere ne bo lahko iziti s preobrazbo dela; in da bi se kriza lahko razširila na vso Furlanijo, če bi se ukrenilo enako kot za videmsko pokopališče še za druga pokopališka dela v pokrajini«.

Resolucijo zaključujejo z željo, naj bi občinska administracija našla druge možnosti za rešitev tega problema, za kar se obvezuje tudi Zveza furlanskih obrtnikov, ki bo sedelovala pri poskusu, da ne bo sektor »piasentinskega« kamna in marmorja definitivno zašel v težkoče prav v trenutku, ko se trudijo, da bi valorizirali lokalne proizvode.

Iz Nadiške doline

Odkrili novo jamo

V teh dneh, ko so pričeli z gradnjo nove ceste, ki bo vodila v Altovico, so po naključju našli na precej veliko podzemeljsko jamo, katero so potem raziskali jamarji iz Gorice in Monfalcone. Ugotovili so, da je kraškega značaja, kakor vse ostale jame v Nadiški dolini. V kratkem bo prišla raziskovat jamo še večja skupina jamarjev, da bo pregledala, če so te jame med seboj povezane in koliko so globoke.

Praznik drevja za šolarje

V Špetru so pretekli teden priredili praznik drevja, pri katerem je sodelovalo v spremstvu svojih profesorjev in učiteljev na stotine šolarjev iz učiteljskega in srednjih, strokovnih ter osnovnih šol. Prisoten je bil tudi špeterski župan Koredič in druge lokalne oblasti.

Po blagoslovu in po govoru, ki ga je imel profesor Pausa, so šolarji zaključili cerimonijo z zasaditvijo velikega števila ornamentalnih dreves.

Zgradili bodo most čez Kosco

V kratkem bodo pričeli z gradnjo novega mostička čez Kosco in sicer pri vasi Ažli. Stroški za izvedbo dela bodo znašali okoli

dvajset milijonov lir. Ko bo most zgrajen, bo mnogim kmetom, ki imajo tam okoli svoja polja, prihranjenega mnogo truda in časa.

CEDAD

Ustanovili so odbor za razstavo vin

Tudi letos, kot že mnoga leta, bo občinska administracija organizirala tradicionalno razstavo tistih furlanskih vin, ki se bo vršila v Čedadu dne 1., 2. in 3. junija. Za pripravo te razstave so sestavili poseben odbor, v katerem so dr. Renato Hvalica, ing. Pietro Rubini, Giovanni Fantini, Luigi Rodaro, geom. Odorico Rieppi, Sergio Motandini, Luciano Rossi, Giorgio Zucchini in občinski odbornik prof. Elio Scaracetto.

Demografsko gibanje

Meseca februarja je bilo v čedadski občini takole-le gibanje prebivalstva: rodilo se je 20 otrok (9 dečkov in 11 deklic), umrlo je 18 oseb (4 moški in 14 žensk), poroki pa sta bili dve. V istem času se je v občino priselilo 41 oseb, izselilo pa si jih 27. Tako je 29. februarja čedadška občina štela 10.722 prebivalcev.

V teh dneh so pregledali tudi volilne liste in ugotovili, da šteje čedadška občina 7.812 volivcev in sicer 3.759 moških in 4.053 žensk. Volili bodo v 15. volilnih sedežih.

DREKA

Odobrili so občinski proračun

Ni dolgo od tega se je sestal občinski svet za izredno zasedanje, da je odobril občinski proračun za tekoče leto. Dreška občina je zelo revna in zato se predvideva več izdatkov kot dohodkov. Da bo občinska bilanca uravnotežena so sklenili, da bodo vzeli 8 milijonov lir posojila. Na seji so istočasno tudi imenovali svoje zastopnike v šolskem patronatu.

Podbonesec

Prometna nesreča

Ni dolgo od tega sta se precej hudo ponesrečila pri prometni nesreči 22 letni Pavlino Dorbolo iz Tarčeta in njegov vaščan Lorenzo Melissa. Mladenica sta se peljala z motociklom in kar naenkrat se je pred njimi pojavil nek avtomobil in sta se vanj zaletela. Najhujše poškodbe je dobil Melissa, ker si je dvakrat zlomil nogo. Ozdravil bo v štiridesetih dneh.

Izpod Matajurja

Za cesto v Ložac

Pretekle dni so pričeli z deli za gradnjo nove panoramične ceste, ki bo vezala vas Ložac z Matajurjem. Ta nova arterija in vse športne naprave, ki jih bodo postavili na vrhu Matajurja, bodo prav gotovo mnogo pripomogle pri valorizaciji tega področja Beneške Slovenije.

Cesto bodo tudi asfaltirali, celotne stroške pa bo krila dežela. Potom pokrajinske ustanove za gorsko gospodarstvo (Ente provinciale per l'Economia Montana). Stroški bodo znašali okoli 50 milijonov lir.

Nesrečen padeč

Zelo hudo si je poškodovala glavo in koleno 30 letna Valentina Kudrič iz Sovodenj. V čedadski bolnici so izjavili, da bo žena ozdravila v enem mesecu. Zeno je brcnila krava.

SV. LENART

Precej hudo se je ponesrečil 47 letni Vincenc Hvalica iz Kravarja medtem ko se je peljal z biciklom proti domu. Podrl ga je na tla nek avtomobil in mu prizadel po vsem telesu več hudih poškodb zaradi katerih se bo moral zdraviti mesec dni.

Srednje

Uredili bodo cesto Zamir-Srednje

Ni dolgo od tega, da so pričeli z deli na cesti, ki vodi iz Zamira proti Srednjam. Cesto je namreč zelo poškodovano lanske neurje in se je utrgalo več plazov. Da se to ne bo več dogajalo, so ob škarpah razpeli mrežo, ki bo zadrževala kamenje in pesek. Vsa ta dela bo izvedla videmska pokrajinska administracija.

SREDNJE - Te dni je dala občina v zakup dela za ureditev in asfaltiranje ceste, ki vodi proti Černetičem. To delo bo stalo oko-

Iz Idrijske doline

Iz občinske seje

Na zadnjem občinskem zasedanju so med drugim sklenili, da bodo vzeli pri »Cassa Depositi e Prestiti« 13 milijonov lir posojila. S to vsoto in s prispevkom, ki ga bo dala dežela, bodo uredili občinski sedež. Poleg tega so imenovali tudi upravni svet šolskega patronata in sprejeli nekatera nova pravila za terjatev trošarinskega davka in za delovanje tozadevnega urada.

Avtobus za šolarje

Ministrstvo za šolstvo je dalo občini poseben prispevek, da bodo kupili »šolski avtobus«, ki bo vozil otroke vsak dan iz hribovskih vasi v Šolo v Prapotto ali morda tudi v Čedad.

Nesreča pri delu

V bolnico so morali peljati 67 letnega Vigija Makoriča iz Ibane, ker je med delom padel na tla in si močno poškodoval desno ramo. Ozdravil bo v 15. dneh.

TAVORJANA

Važni sklepi občinskega sveta

Dne 14. marca se je sestal občinski svet v Tavorjani za izredno zasedanje, da je sprejel nekatere zelo važne sklepe. Med drugim je odobril dela za ureditev

li 10 milijonov lir. Država bo prispevala osem milijonov, dva milijona pa si bo občina sposodila.

Fojda

Nova zdravniška posvetovalnica

V Fojdi so odprli novo zdravniško posvetovalnico za matere in otroke (Opera Nazionale Maternità e Infanzia). Posvetovalnico vodi zdravnica Tereza Gelsomini Vignato. Otvoritvene cerimonije so se udeležili župan, domači župnik, ki je tudi blagoslovil lokale, in druge oblasti.

Zaletela sta se z motorjem

V zaselku Skubla pri Fojdi sta se zaletela s svojimi motorji 53 letni Elio Bassi in 39 letni Elio Bortolutti, oba doma iz Fojde. V bolnici so ju zaradi poškodb pridržali s prognozo dvajset in deset dni.

POROKA - Preteklo nedeljo se je oklical jurist Adriano Tocci iz Fojde, ki bo poročil uradnico Ines Marijo Campano iz Čedada. Prijatelji jima želijo mnogo sreče v skupnem življenju.

Iz Kanalske doline

Koroški deželni glavar obiskal trbiškega župana

Koroški deželni glavar dr. Sima je pred dnevi obiskal trbiškega župana in se skupaj z občinskimi svetovalci in nekaterimi drugimi predstavniki lokalnih oblasti razgovarjal o gradnji nove avtoceste Videm-Trbiž-Dunaj, o okrepitvi medsebojnih odnosov in o malem obmejnem prometu.

V svojem govoru je dr. Sima večkrat poudaril, kako bo ta nova cesta mogla mnogo pripomoči k razvoju odnosov med Furlani in Korošci in do kako koristnih sadov je že prišlo, ker ta dva naroda živita v resnični slogi.

Ob zaključku so si vsi skupaj ogledali trbiško okolico in Višarje.

in asfaltiranje ceste, ki vodi iz Krozade v Preštint, dela gradnje nove osnovne šole v Mažerolah in dela za prvi del ceste, ki bo povezovala Tavorjano s Kanaličem.

Prispevek dežele za poljske poti

Deželni urad za kmetijstvo je ugodil prošnji župana iz Tavorjane glede prispevka za prva dela pri graditvi poljskih poti. Gre za 85 odstotkov prispevka za 15 milijonov lir kolikor bi stala omejenjena dela.

AHTEN

Uredili bodo strugo Rekluzane

Inšpektorat za gozdarstvo v Vidmu je dal v teh dneh v delo poglabitev struge hudournika Rekluzane. Struga se je namreč napolnila s kamenjem in naplavinami in je zato voda večkrat prestopala bregove, kar se je dogajalo ob vsakem deževju. Kmetje, ki imajo tam okoli svoja polja, so seveda vsakokrat utrpeli precejšnjo škodo.

Ministrstvo za javna dela je dovolilo ahtenski občini, da odpre tudi kantir dela za vzdrževanje občinskih cest. Za to delo se predvideva okoli en milijon lir stroškov, zaposlili pa bodo 15 delavcev.

Iz Terske doline

Hud požar v Sedigli

Pretekli teden, ko je pihal suh in oster veter, je prišlo v gozdu pri zaselku Furlan v Sedigli do hudega požara. Takoj so prihiteli na lice mesta gasilci iz Čente, da so zadušili plamene. Toda ogenj ni popolnoma ugasel, pod suhim listjem je še marsikje tlelo in zato so morali drugo jutro priti na kraj požara še gasilci iz Vidma. Ogenj je povzročil veliko škodo, saj je zajel okoli deset hektarjev sečnega gozda.

Kako je prišlo do požara je težko ugotoviti, vendar je najverjetnejša domneva, da je nekdo vrgel iz neprevidnosti na vnetljiv prostor ogorek cigarete. Prejšnji dan je bilo namreč v Ramandolu vse polno ljudi, ker so imeli »sagro« sv. Sebastjana. Na istem kraju je prišlo v parih letih iz istih vzrokov že do treh hudih požarov. Mislimo, da bi bilo zato pametno, da bi ob takih nevarnih krajih postavili obcestne table, ki

naj bi opozarjale mimoidoče naj bodo previdni z odmetavanjem gorečih vžigalic ali cigaret.

★

Sedigla - Še pred božičnimi prazniki je izginila neznano kam Elda Kusič iz Sedigle. Ves ta čas jo neprestano iščejo vaščani in karabinjerji, ne da bi našli za njo najmanjšo sled. Vsi so mnenja, da se ji je zgodila kakšna nesreča in da jo bodo našli, ko bo odlezel sneg.

★

TRBIŽ - Pred nedavnim se je pod predsedstvom prof. Sane že drugič sestal v Trbižu upravni svet avtonomne ustanove za turizem. Tokrat so razpravljali o ureditvi igrišč za tenis, o turističnih izletih, o poletnih manifestacijah in o turističnem sodelovanju s sosednjimi deželami: z Jugoslavijo in Avstrijo.

IZ NAŠE ZGODOVINE

Beneška Slovenija v Napoleonovih časih

Rod pod Matajurjem lahko s ponosom trdi, da živi že stoletja na svoji zemlji
Izpričana je samobitnost naših ljudi tudi iz Napoleonovih uradnih listin

Ko je Napolen ustanovil Italsko kraljestvo « Regno Italico », se je hotel bolj podrobno informirati, kakšni narodi živijo tu, katera narečja govorijo, kakšne šege in navade imajo, ali so vraževerni, kako se oblačijo, kako gospodarijo. Zato je leta 1811. naročil oddelku za javno izobrazbo v Veroni, naj organizira podrobno poizvedovanje v tem pogledu. Za zbiranje je bil odgovoren ravnatelj tega oddelka Giovanni Scopoli, po rodu Trentinec, ki pa se je udomačil v Veroni, na sedežu svoje odgovorne službe.

Za smotrno nabiranje podatkov je Scopoli sestavil posebno vprašalno polo in jo razposlal nabirateljem, posebno ravnateljem šolskih zavodov. Osrednje vodstvo je hotelo zbrati podatke še v istem letu, to je leta 1811.

Nabrani podatki pa niso bili obdelani, v glavnem zato ne, ker ni bilo časa. Napoleonova zvezda se je namreč utrnila, z novimi oblastmi pa so stopile v ozadje tudi mnoge koristne pobude in tudi Scopoli s svojim poizvedovanjem. Odnese pa je s seboj vse polno dokumentov, seveda zlasti takih, ki so njemu služili kot človeku ali kot znanstveniku. Mnogo od Scopolij nabranih podatkov se je tekom let posrečilo odkriti v raznih knjižnicah in arhivih; za mnoge pa še ne vedo. Med odkritimi dokumenti so odgovori iz Možnice (Moggio), ki se nekoliko tičejo Režije, odgovor viceprefekta iz Gradiške glede njegovega okraja in odgovor viceprefekta iz Čedadade glede Beneške Slovenije.

Iz Možnice je poročal neki Angelo Sostero, ki pravi: « V Režiji govorijo rezijanski. Glede tega jezika pripominjam, da bi besedo » rezijanski » morali spremeniti v » rusijanski », kot mi trdi dober prijatelj iz Režije. Ko so prišli k nam Rusi (armada generala Suvorova proti Napoleonu), so se z domačini lepo razumeli, razen nekaterih tehničnih izrazov. V tem oziru je ista razlika kot je med našo pravo italijanščino in bergamaškim narečjem ali med bolonjskim in med narečji iz drugih naših pokrajin ».

Poročilo iz Gradiške je podpisal viceprefekt Jacotti, ki pravi glede jezika: « V vsem okraju se govori furlanski s majhnimi razlikami glede poudarka in končnic. Samo v kantonu Cormon (to je Krmin), v občinah Anicorea (?), Smartno-Kojško, Steverjan, Rigliana (najbrže Biljana) in deloma v Dolenjah se govori ilirski jezik ».

Poročilo iz Čedadade je odšlo naslovljeno na Regno d'Italia - Departma Passariano, pisano v Čedadu 30. septembra 1811, in odposlano prefektu v Videm. Glasi se:

« Odgovarjam na Vašo željo, sporočeno mi 25. julija pod št. 14523:

ad 1) V vsem okraju ni posebnih šeg in običajev, kakor tudi ni vražarstva ob priliki rojstev, porok, smrti in pogrebcev, niti pri praznovanju praznikov.

ad 2) V različnih letnih časih in pri kmečkem delu ni po naših vaseh kakšnih posebnih navad in dejavnosti, če pa bi hoteli govoriti o predhodkih in krivem načinu obdelovanja zemlje, potem je pri nas tako kot v vsem departmaju in v sosednih.

Tudi dokazi veselja so enaki kot drugod, to je pritrkavanje, streljanje z možnarji, ples in drugo. Lahko se pa opazi poseben zanos gorskega prebivalstva, ki edino ima pesmi, tako imenovane narodne pesmi. Imam čast predložiti eno izmed najčistejših rabljenih, ki je v izvirniku sestavljena v ilirskem narečju ».

ad 3) Obe narečji, ki ločita različne občine tega okraja, so furlanščina in slovenščina. Vse občine v ravnini in navedene v seznamu pod A govorijo prvo in vse ob-

čine v hribih navede v seznamu B govorijo drugo.

Furlanski dialekt je mešanica francoščine in pokvarjene latinščine ter ima sledove jezika narodov, ki so v prejšnjih stoletjih zasedli ravnino. V vsej ravnini do tako imenovanega mosta sv. Kvirina se govori samo furlanščina, od mosta naprej pa, in to po celi črti hribov, ki obdajajo in omejujejo okraj, se ne govori drugega kot slovenščino.

To narečje izhaja iz mešanice pokvarjene ilirščine, galskega in

norijškega jezika in ima značilnosti različnih narodov, ki bivajo po visočinah, kot so Panonci združeni s pravimi Karni, odvisnimi od Galov, z Ilirci, Norijci in Tauričani.

To značilno narečje teh prebivalcev je ohranjeno s skoraj vražarskim češčenjem, podedovanim od svojih pradedov in poživljanim od koristi in vpliva svojih župnikov, vikarjev in kuratov, in to v taki meri, da stalno mislijo, da ni mogoče pogovarjati se in govoriti z Bogom ter urejati svojih poslov v drugačnem jeziku ».

TAKO JE PISAL PRED 60 LETI

Francesco Musoni o Črnem vrhu

Zaslужni geograf in zgodovinar, nekdanji direktor videmskega šolskega inštituta Zanon, je z veseljem in ljubeznijo opisoval svojo rodno zemljo ob Nadiži

V hribih nad Nadiško dolino v občini Podbonesec, na mali planoti, med Jovancem in Lubjo se je vsedla 725 m visoko prijazna gorska vasica, ki ji domačini pravijo Črni vrh, italijansko Montefosca, to je potemnela gora. Ta kraj leži na lepi razgledni točki, da se mu klanja Matajur in od daleč še Krn in ima tako zanimive prebivalce, da ga je lepo opisal prof. Francesco Musoni že leta 1898. v Vidmu: « Tra gli sloveni di Montefosca ». Bil je zaslužen geograf in zgodovinar. Rodil se je leta 1864. v Spretu Slovenov in kot sin slovenskega pokolenja je z vso ljubeznijo opisoval svojo rodno zemljo ob Nadiži. V videmskih časopisih je pisal o podzemeljskih jamah, kakor « La Velika Jama » (v okolici Trčmuna nad Sovodnjami), dalje o vodah, o izviri kakor « Le sorgenti della Valle » (v srednji Nadiški dolini), in tudi o hribovju kakor « La cima Uogu ed una questione di confine » (o vrhu Vogel in o obmejnem vprašanju) pa še mnogo drugih učenih razprav.

O prebivalcih v Črnem vrhu pravi prof. Musoni, da so po naravi močni kot grški junaki, pravi veliki, stasiti, širokih pleč, vzor še starega slovanskega tipa. Ti kretni ljudje znosijo vsa bremena na ramenih, tako tudi ogromne koše sena, teleta za prodajo na trgu pa zadenejo okrog vratu noseč jih do Čedadade. Pa zaradi tega niso surovi, samotarni čudaki. Ko so bolj zaupljivi, postanejo kmalu prijazni in zgovorni. So verko iskreni, posebno če je to v interesu kraja. Marsikaterim pribojškom se odpovejo. Le da kaj prihranijo. Zemlja jim donaja koruzo, fižol, krompir, tudi živino še pasejo. Žita ni, vina ni. Je pa sir, maslo, kar prodajo na trgu. Njim ostane sirotka, skuta s polento, glavna hrana kakor je sploh na slovenskem, v hribih.

Prof. Musoni opisuje kršno zemljo pod goro Mijo in še znamenito Predolino, naravni predor ali koridor, ki podzemsko povezuje obe državi.

Prof. Musoni nagovori v vasi plašno ženico, ki ga nezaupljivo gleda, toda kmalu, ko je spoznala, da profesor ni noben davčni iztejevalec, je spregovorila in mu odkrila vse marnje, križe in težave. In ta razumni profesor, sin te zemlje, je na koncu izrekel modro misel: « Eppure genti umili devono contribuire anch'esse a far camminare la macchina dello Stato ».

Ko smo prebrali Musonijev opis o vrhovcih s Črnega vrha, se nam zdi, da so ti nekaki Črnogorci, ju-

naki v gorah, kot samostojni v svoji republiki. Bilo je nekoč do 585 prebivalcev, zmernih, inteligentnih, a odpornih proti vsem viharjem in divjinam kraja. Tako je bilo zapisano pred 50-60 leti.

Ljubimo naš materin jezik

Znani slovenski škof Anton Martin Slomšek je ob neki priliki zapisal takole o materinem jeziku:

« Materin jezik je najdražja do- ta, ki smo jo dobili od svojih staršev; skrbno smo ga dolžni ohraniti, olupšati in svojim mlajšim zapustiti. Človeški jezik je talent, katerega nam je izročil Gospod nebes in zemlje. Kdor svoj materin slovenski jezik pozabi, malopridno svoj talent zakoplje. Bog bo nekoč terjati in vsi zaničevalci svojega poštenega jezika bodo potisnjeni v zunanjo temo. Oj, ljubi, lepi in pošteni slovenski jezik, s katerim sem prvič klical ljubeznivo mamo in dobrega očeta, v katerem me je mati učila Boga spoznavati, v katerem sem prvič svojega Stvarnika častil, tebe hočem hvaležno spoštovati in ohraniti kakor najdražji spomin svojih rajnih staršev, za tvojo čast in lepoto hočem po pameti skrbeti ».

Napačno sajenje sadnega drevja

Pri sajenju sadnega drevja delajo kaj pogosto napake zlasti kmečki sadjarji, ki sadijo manjše številke dreves. Drevju hočejo dobro in mu zato nasujejo v jamo toliko gnoj ali celo umetnih gnojil, da se ga drevo « prenajé » in usahne. Najbolj pogosta napaka je, da dajejo gnoj na dno ozke in globoke jame, povrhu vsega pa še globoka saditev drevesca. Tak gnoj se ne more razkrojiti, zato ne služi svojemu namenu, pač pa drevescu celo lahko škoduje.

Vlaga prihaja na površje zemlje s pomočjo tako imenovane kapilarne sile. Ta pojav najlažje opazimo na starih zidovih, kjer se vlaga dviga pogosto zelo visoko. V novejših zgradbah preprečujejo ta pojav s tem, da položijo na temeljne zidove sloj strešne lepenke, ki dviganje vlage prekine. Prav tako pa lahko gnoj na dnu jame pod drevesom prekine kapilarnost zemlje in povzroči, da se drevesce posuši.

Če rabimo gnoj pri sajenju, ga ne smemo dati globlje kot 25 cm.

Čistimo in razkužujemo hleve

Najmanj enkrat na leto očistimo, uredimo in po potrebi tudi popravimo vse — ležišča, jasli, tla, stene, strop, okna, vrata, kanalizacijo itd — tako, da bo hlev čim bolj svetel in zračen. Nato hleve temeljito prebelimo in razkužimo. Prebeljeni hlevi so svetlejši, živina se v njih prijetneje počuti. V takih hlevih tudi zatiramo muhe. Sicer pa moramo vedeti, da je hlev treba ob času do časa razkužiti že zaradi zdravja živine.

Bolj temeljito bomo z beljenjem razkužili hlev, če pogasimo apno neposredno pred pripravo beleža. V tem primeru je apno bolj izdatno; zadostuje 10 kg na 90 litrov vode. Če je bila v hlevu nalezljiva bolezen ali če je sploh potrebno bolj temeljito razkuževanje, belimo dvakrat: prvič z 10-odstotnim, drugič pa z 20-odstotnim beležem. Še večji razkuževalni učinek pa dosežemo, če dodajamo beležu tudi izrazita razkuževalna sredstva, kot kreolin, lizol in druge. Če teh ne moremo dobiti, nam služi tudi modra galica; dodajamo po 1 do 3 žlice razkužil na vsak liter vode. Lesene dele hleva očistimo in razkužimo z močno raztopino sode, luž-

nega kamna ali tudi z domačim lugom od bukovega pepela (20 kg pepela na 100 litrov vode). Tudi cementna ali opečna tla prebelimo z beležem, kot smo si ga pripravili za stene in strop, glinasta tla pa enostavno potresemo z apnenim prahom in poškropimo z vodo.

Beljenje nas bo veliko manj zamudilo, če vse površine, namesto da bi jih belili s čopičem, enostavno poškropimo s škropilnico, kakršno imamo za škropljenje sadnega drevja ali polja. Kjer imajo motorne škropilnice, bi dva, trije ljudje lahko v enem samem dnevu prebelili hleve po celi vasi.

Le če bomo tako vzdrževali hleve, bo živina v njih zdrava in bo proizvodnja mleka zadovoljiva, poleg tega pa seveda tudi kakovost mleka. Kjer je v hlevu red, tam tudi vsakdanje čiščenje živine ni težko, dasi je seveda neogibno potrebno. Najmanj enkrat vsak dan je treba živino temeljito « ostrgljati » in okračati. Vsakodnevno čiščenje živine, hleva in vse podobno delo je treba časovno tako razporediti, da bo ob času molže zrak v hlevu čimbolj čist.

DROBNI NASVETI

— Kotličke iz bakra ali medu očistimo s kisom ali peskom, nato jih dobro oplahnemo in obrišemo.

— Črnilo odpravimo iz lesa, če umazana mesta zdrgnemo z vlažno soljo.

— Kopalne kadi iz cinka umivamo s toplo vodo in milom.

— Pleskane predmete očistimo s čisto vodo in s salmijakovim cvetom.

— Riba je sveža, če so njene škrge rdeče, oči pa bistre in izbočene.

— Sveče počasneje gore, če nasujemo okoli stenja malce soli. Z dobrih sveč vosek ne sme kapati. Če takih nimamo, namočimo sveče za 24 ur v močno raztopino sode ali soli, potem z njih zanesljivo ne bo kapalo. Skrbeti moramo seveda, da se dobro posuše, zlasti stenj.

vaš čas pridobi vso svojo vrednost!

solarbudine

UDINE
Via Chiusaforte, 4
Tel. 0450 2 3

VELEBLAGOVNICA

nama

LJUBLJANA

LJUBLJANA

s poslovalnicami:

- « TRGOVSKA HIŠA », Tomšičeva ul. 2
- « Blagovnica s stanovanjsko opremo », Wolfova ul. 1
- « KONFEKCIJA ELITA », Čopova ul. 7

Obiščite nas in nam zaupajte svoje želje tudi v letošnjem letu!

za naše mlade bralce

Uzbeška pravljica

Tkalec in šah

Zdavnaj nekoč je živel pravičen šah. Ime mu je bilo Davljat. Šah Davljat je vladal deželi, ne da bi kršil zakone. Nekega dne si je rekel: «Veliko sem že naredil. Rado-veden sem, kaj govore o meni podložniki». Slek si je carsko obleko se oblekel v navadno obleko in šel med ljudstvo.

Nekoč je šel po ulici in iz neke delavnice zasliši človeški glas. Davljat je stopil bliže, prisluhnil, potem pa pokukal skozi špranjo v vratih. Zagledal je tkalca, ki je sedel za statvami in tka. Tisti hip je skočil iz napete preje čolnček in padel na tla.

Tkalec je rekel: — Uh! — in iztegnil palico, ki je imela na koncu kaveljček, s katerim je čolnček zakavljal in ga dvignil. Potem je stisnil konec nitke iz čolnčka z zobmi, preložil čolnček v desnico, rekel: — Prišel bo brat Davljat, — in spustil čolnček skozi napeto osnovo. Čolnček je preskočil v levo roko. In ko je tako držal čolnček v levi roki, je nadaljeval: — In rekel bo brat Davljat: «Mahamat, ali se boš oženil s hčerjo glavnega vezirja, če ti jo dam?». Potem je pretaknil čolnček spet v nasprotno smer in rekel:

— Oženim se z njo, oženim se z njo, oženim se z njo.

In medtem ko je tako govoril, je tkał hjaz (perzijska bombažna tkanina). A ko je čolnček spet izskočil in padel na tla, je tkalec spet vzdihnil: — Uh! — in ponovil vse po vrsti kakor prej.

Šah se je čudil in se vrnil na dvor. Zjutraj je sklical vezirja in jim rekel:

— V tej in tej četrti in v tej in tej ulici živi tkalec z imenom Mahamat. Pojdite in mi ga privedite obenem z njegovimi statvami in napeto osnovo v njih.

Vezirji so šli, prinesli na dvor statve in pripeljali tkalca Mahamata. Šah je zbral dvorjane in vpričo njih ukazal Mahamatu:

— Postavi svoje statve in nam pokaži, kako tkeš hjaz!

Mahamat je brž postavil statve, sedel na desno pred osnovo in začel tkati. Pa je rekel šah Mahamatu:

— Stoj! Tki tako, kot si sinoči! Mahamat se je ustrašil, vendar pa si je rekel: «Šahov ukaz je tre-

ba izpolniti. Če ne izpolnim, kar ukazuje, bo padla na mojo glavo huda kazen». In začel je tkati. Čolnček je izskočil in padel na tla.

— Uh! — je vzkliknil Mahamat. Zamižal je, zvel čolnček v desnico in do črke ponovil včerajšnje besede: — Prišel bo brat Davljat. Spustil je čolnček skozi osnovo in nadaljeval: — In rekel bo brat Davljat: «E, Mahamat, ali se boš oženil s hčerjo glavnega vezirja, če ti jo dam?». Potem je spustil čolnček v nasprotno smer in rekel: — Oženim se z njo, oženim se z njo, oženim se z njo!

In je tkał naprej. Čolnček je spet padel na tla in tkalec je vzkliknil: — Uh! — pobral čolnček in ponovil prejšnje besede.

Šah je vprašal Mahamata:

— Počemu tako govoriš? Tkalec je odgovoril:

— Če me ne zadane nobena kazen, povem.

— Povej!

In Mahamat je pripovedoval: — Nekoč sem odhajal z bozarija. Iz kopeli je prišla vsa ozaljšana lepota. Ne lepota, ampak nesreča mojemu srcu. Videl sem jo in izgubil pamet. Izvedel sem, da je hči glavnega vezirja. Od takrat so vse moje misli pri tistem dekletu. In zato tako govorim, ko tkem. Ubog tkalec sem. Če bi bil

bogat, bi mi mogoče glavni vezir dal svojo hčer.

Iz oči so mu privrele solze.

Šah je pogledal glavnega vezirja in mu rekel:

— Ste slišali?

Vezir je stal in molčal.

Potem je Davljat ukazal glavnemu vezirju, naj da svojo hčer tkalcu Mahamatu, in priredil bogato gostijo.

Tako se je tkalcu izpolnila največja želja.

POMLAD

Glejte, že se v zlatem vozu pelje k nam pomlad iz dežele za oblaki, kjer je sončni grad. Vetr pot pred njo pometa, zvonček ji zvoni in škrjanček pesem krasno ji v pozdrav žgoli.

Lisica in gos

Lisica je pravkar požrla šest mladih vran, ki jih je bila našla v njihovem gnezdu, ko je zagledala mlado gosko, ki se je učila letati s plotu. Oh, je pomislila, na šest vran se bo goskica kar dobro prilegla! Prihulila se je k tlom, se splazila k plotu, skočila na gosko in rekla: «Sedaj te bom požrla».

«Če mora biti tako, naj pa bo», je odgovorila goska. «Samo to mi še dovoli, da zadnjikrat zaplesem».

Tista lisica je bila začuda nekam dobrega srca. Goski ni mogla odreči njene prošnje in je rekla: «Le zapleši, saj zadnjikrat».

Samo predolgo ne smeš, ker sem preveč lačnan.

Goska je zaplesala, kakor pač plešejo goske. Poskakovala je in se gugala, pomahovala s krili in prevračala kozolce, da se je lisica smejala na ves glas. Smejala se je do solz. Obrisala si jih je s tačko in spet pogledala. Glej ga spaka, goska je zgrabila priložnost za rep pa frk čez plot na dvorišče. Lisica je kar zardela od jeze in se pognala, da bi skočila za gosko, vendar zaman. Plot je bil previsok.

Ko je odhajala domov, je grdo gledala in godrnjala: «Joj, kako je dandanes svet pokvarjen, ko še gos preliše lisico!».

Živali na straži

Nekoč so tatovi neusmiljeno kradli perutnino. Vse so hoteli pokra-
sti. Živali pa so se zbrale na po-
svet, da se bodo dogovorile, kako
se bodo ubranile pred tatovi in skle-
nile so, da bodo stražile, in so za
stražarja postavile petelina, racma-
na, purana in gosaka. Še istega ve-
čera so živali odšle na stražo. Naj-
prej petelin, za njim racman, pu-
ran je bil tretji, gosak pa zadnji.
Stražili so, tatovi pa so se bli-
žali. Petelin ja zavpil:

«Kdo je?».

Racman je odgovoril:

«Tat, tat, tat!».

Puran je zavpil:

«Zgrabi ga, zgrabi ga, zgrabi ga!».

Gosak je zagosal:

«Obesi ga, obesi ga, obesi ga!».

Tatovi so se ustrašili in zbežali. Živali pa so bile drugi dan lepo pohvaljene, ker so tako lepo stra-
žile.

Vražarica

Kočijaž in strežaj sta nekoč ukradla gospodu denar. Pa se po-
svetujeta:

«Ta denar», pravita, «ki sva ga ukradla našemu gospodu, morava nekam skriti».

Stara stara ženica pa je prislu-
škovala — in brž h gospodu.

«Jaz pa vem, gospod», pravi, «kje je vaš denar».

«Od kod pa to veš?».

«Jaz sem vražarica», pravi.

«No, če si vražarica, pa ugni».

Pomrmrala, pomrmrala si je star-
ka nekaj pod nos in pravi:

«Tam in tam je denar».

«Kako pa to», pravi gospod, «tak-
šna imenitna vražarica si, pa se

tajiš. Ljudem bi morala pomagati».

Starka pa kar zaviha nos:

«Jaz lahko vse zvem», pravi.

Graččak si misli: — Pa doženi-

Kako so volkovi požrli graščaka

Nekoč se je bogat graščak peljal s četverko. Pa ga je v hosti ustavilo četvero volkov in zakri-
čijo na gospoda:

«Tebe bomo požrli in par tvojih konj».

Graččak pa jim odgovori:

«Dam vam vso četverko, da jo požrete, samo mene pustite živega!».

«Pa te ne bomo poslušali. Naj tudi vse konje pustimo, tebe bomo požrli».

«Joj, prejasni gospodje, jaz pa vas hudo prosim, pustite me to-
krat živega: obljubim, da vas bom krmil, nosil vam bom en dan ko-
nja, drugi dan vola, tretji dan kra-
vo, četrti dan osla in tako vas bom krmil ves čas».

«No, tokrat te pomilostimo, sa-
mo glej, to je poslednjikrat. Če pa nas ogoljufaš, ti pridemo v hišo in te požremo».

«No, prav», jim reče graščak, «če vam nič ne bom dal, me pa požrite».

Prišel je graščak domov in uka-
zal, naj pripravijo v gozdu velik pogon na volkove.

In graščak je odšel na veliki lov, vpil je, kričal in streljal oni štirje volkovi pa so medtem šli na njego-
vo živinsko dvorišče, se prikradli k volom, h kravam, no, pa recimo,

mo, ali tudi v resnici vse zmore, kakor govori. Šel je in vrgel koso in kamen v vodnjak, po-
klical jo je in jo vpraša:

«No, pa ugni, kaj je v tem vod-
njaku?».

Starka je gledala in gledala, ne ve, kaj naj reče, pa nekam pri sebi zamrmra:

«Pa je kosa naletela na kamen!».

Graččak pa je mislil, da cika na tisto koso in kamen, ki ji je vrgel v vodnjak, in pravi:

«Da, starka, uganila si».

In tedaj ji je dal voz in konja, na-
ložil ji je vsega dobrega na voz, se ji zahvalil, potem pa je pomislil: — Dajmo, preizkusimo jo še enkrat! — In tja, kamor bi morala sesti, ji je postavil košarico z jajci. — Če ugame, si misli, potem ja pa res vražarica. — In jo vpraša, ko se je že usedla:

«Načem pa sediš starka?».

«Pa kamorkoli bi sedla, gospod, zmerom bom sedla kakor koklja na jajca».

— Res je, si misli graščak, tudi tokrat je uganila.

LISICA V ŠOLI

Lisica je služila v šoli, Pometa-
la in pospravljala po klopih. Lisi-
ca ji je ime zato, ker je prebrisana.

Sporazumela se je z lenimi otro-
ki, da so ji pustili knjige in zvezke v šoli pod klopio, lisica pa jim je naredila naloge. Plačali so ji enkrat na teden. Za denar so morali se-
veda prositi očeta ali mater ali pa krasti.

Tako so otroci zrastle, ne da bi se naučili pisati in brati. Pač pa so se naučili — brez šole — krasti. Saj jim je bila za učiteljico lisica in spridevala jim je namesto ravnatelja podpisoval boter volk.

Ljudska iz Rezije

R. Kipling

R
I
K
I
T
I
K
I
T
A
V
I

49. Na kotlarjevo oznanilo so zapeli vsi ptiči in vse žabe so zaregljale, kajti Nag in Nagaina sta bila tudi njihova sovražnika in sta jih jedla prav tako kot ptice. — Pred hišo so Riki-tiki-ju prišli naproti Tedy, Tedyjeva mati še vsa blede od omedlevice, in Tedyjev oče. Vsi so jokali od veselja. Tisti večer se je zmagoviti Riki-tiki spet enkrat do siteda najedel, potlej pa se je na Tedyjevi rami odpravil v posteljo. Pozno ponoči ga je obiskala Tedyjeva mama. «Življenje nam je rešilo!» je dahnila proti očetu, ki jo je spremljal, Riki-tiki se je takoj prebudil, saj imajo zelo rahlo spanje.

50. «Ej, vi ste,» je dejal, ko je videl okrog se-
be svoje prijatelje. «Kaj pa se je spet zgodi-
lo? Saj so vendar že vse kobre mrtve! Če pa je morda še kje katera, pa tudi nič ne de, ker sem še vedno med vami in vas bom varoval pred njimi». — Riki-tiki je bil po pravici ponosen na svoje, prevzel pa se vseeno ni. Pridno je vsak dan stražaril na vrtu, kakor straži vsak pošten mongus, tako da se nobena kobra ni več upala v bližino Bungalowa.

konec